

κεφ. 1

*«Εμείς φτιάχνουμε διάφορα πράγματα με τον πηλό.
Εσείς τι φτιάχνετε; ανθρωπάκια;»*

κεφ. 1

ΟΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ

1.1 Η σημασία των εικαστικών δραστηριοτήτων για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας

Η ένταξη των εικαστικών δραστηριοτήτων στο παιδαγωγικό πρόγραμμα του Βρεφονηπιακού Σταθμού και η σημαντική θέση που κατέχουν μέσα σ' αυτό, οφείλεται στις σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές αντιλήψεις, που τους δίνουν το προβάδισμα έναντι των άλλων δραστηριοτήτων, αναγνωρίζοντας **τη συμβολή τους στην καλλιέργεια της ολόπλευρης ανάπτυξης του παιδιού.**

Σύμφωνα με το ολιστικό πρότυπο της παιδικής εξέλιξης, οι διάφοροι τομείς αγωγής και ανάπτυξης επηρεάζονται και επηρεάζουν ο ένας τον άλλο, είναι αλληλοεξαρτώμενοι και αλληλένδετοι (Schirrmacher R., 1998, σελ. 42). Οι εικαστικές δραστηριότητες, προσφέροντας ποικιλία ερεθισμάτων, συμβάλλουν στην ψυχοκινητική, κοινωνική, συναισθηματική και νοητική ανάπτυξη, καθώς και στην καλλιέργεια της δημιουργικότητας του παιδιού.

Μπορούμε να πούμε ότι κανένα άλλο είδος απασχόλησης δεν καλύπτει τόσους πολλούς και διαφορετικούς στόχους ταυτόχρονα, όσο η εικαστική και, γενικότερα, η αισθητική αγωγή. Παρακάτω, θα αναφερθούμε στην **επίδραση των εικαστικών δραστηριοτήτων σε κάθε τομέα της ανάπτυξης γενικά.**

1.1.1 Η επίδραση των εικαστικών δραστηριοτήτων στους τομείς ανάπτυξης

α) Ψυχοκινητικός Τομέας

Οι διάφορες κινήσεις που απαιτούνται για την ολοκλήρωση των εικαστικών δραστηριοτήτων βοηθούν στην ανάπτυξη και την εξάσκηση, τόσο της αδρής κινητικότητας, όσο και των λεπτών χειρισμών.

Όταν τα παιδιά, π.χ. ζωγραφίζουν όρθια στον τοίχο ή στο καβαλέτο, χρησιμοποιώντας μεγάλα, πλατιά πινέλα, κάνουν μεγάλες ευθείες ή κυκλικές κινήσεις, κινώντας ολόκληρο το χέρι μαζί με το θώρακά τους.

Όταν πλάθουν την πλαστελίνη ή τη χτυπούν προσπαθώντας να την ισιώσουν, κινούν επίσης όλο το χέρι τους και καλλιεργούν τις δεξιότητες των μεγάλων κινήσεων και μυών.

Μεγαλώνοντας, καθώς χρησιμοποιούν διάφορα εργαλεία, όταν δουλεύουν στο εργαστήριο πηλοπλαστικής ή μικρότερα πινέλα (πιο κοντά και πιο λεπτά) στη ζωγραφική, υποβοηθείται ακόμη περισσότερο η άσκηση των μυών του χεριού και των δακτύλων, που είναι απαραίτητη για τη σωστή χρήση του μολυβιού αργότερα και την προετοιμασία για τη γραφή.

Όταν χρησιμοποιούν το ψαλίδι, για να κόψουν, προσπαθούν να πετύχουν ένα ιδιαίτερα δύσκολο έργο, όπου απαιτείται μεγάλη και συνεχής εξάσκηση, για να επιτευχθεί ο συντονισμός ματιού – χεριού (οπτικοκινητικός συνδυασμός) και τα μάτια με το χέρι να δουλέψουν μαζί με επιτυχία.

β) Συναισθηματικός Τομέας

Οι εικαστικές δραστηριότητες αρέσουν πολύ στα παιδιά. **Επειδή δεν υπάρχει σωστό και λάθος στα καλλιτεχνικά δημιουργήματά τους, τα παιδιά νιώθουν ευχαρίστηση, χαρά και ικανοποίηση για το έργο τους, όπως κι αν είναι αυτό.** Αυτή η ικανοποίηση έχει αποτέλεσμα να χαλαρώσουν, να νιώσουν άνετα και να μπορέσουν να εκφράσουν ευκολότερα τα συναισθήματά τους.

Αυτό το γεγονός έχει ιδιαίτερη αξία, γιατί τα μικρά παιδιά δεν μπορούν ή δε θέλουν πολλές φορές να εκφραστούν λεκτικά για συναισθηματικά θέματα, που τα απασχολούν. Η προσωπική καλλιτεχνική δημιουργία τους μας δείχνει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν μέσα από αυτά που κάνουν, αλλά και μέσα από αυτά που δεν μπορούν να κάνουν.

Η καλλιτεχνική ενασχόληση είναι ένας τρόπος, ένα μέσο για να εκφράσουν τα συναισθήματα και τους φόβους τους, τους παρέχει τη δυνατότητα να δηλώσουν μέσω των δημιουργημάτων τους και με τη βοήθεια της φαντασίας τους, διάφορα αρνητικά συναισθήματα (ζήλια, άγχος, θυμό, φόβο, αγωνία, θλίψη, επιθετικότητα κτλ.) πετυχαίνοντας έτσι να απελευθερωθούν από αυτά και να εκτονωθούν με ένα θετικό τρόπο. Έτσι, πραγματοποιούν στη φαντασία τους αυτό που δεν επιτρέπεται να κάνουν στην πραγματικότητα (π.χ. το παιδί που ζηλεύει το μικρό του αδελφάκι φτιάχνει ένα πλήινο ανθρωπάκι που «είναι» το αδελφάκι του και στη συνέχεια το καταστρέφει διαλύοντάς το με τη γροθιά του).

Ένας από τους κύριους στόχους του παιδαγωγικού προγράμματος είναι η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης του παιδιού, καθώς σ' αυτά τα χρόνια δομείται η προσωπικότητά του. Στα περισσότερα παιδιά αρέσει ο εαυτός τους, σε κάποια όμως δεν αρέσει, γι' αυτό ο βρεφονηπιοκόμος οφείλει να τα βοηθήσει, ώστε να νιώσουν καλά με τον εαυτό τους, σ' όποια κατηγορία κι αν ανήκουν. **Μέσα από τις εικαστικές δραστηριότητες δίνονται άπειρες ευκαιρίες να αποκτήσουν μια θετική εικόνα για τον εαυτό τους και τις ικανότητές τους. Η αυτοεκτίμηση αποτελεί βασική προϋπόθεση, όχι μόνο για την ομαλή συναισθηματική εξέλιξη αλλά και για τη μάθηση.** Τα παιδιά που δεν έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, νιώθουν συνεχώς το φόβο της αποτυχίας και της απόρριψης, με αποτέλεσμα να αμφιβάλλουν για τις ικανότητές τους. Άμεση συνέπεια όλων αυτών είναι να μη μπορούν να μάθουν, γιατί η ενέργεια και ο νους τους είναι στραμμένα στους φόβους τους.

Είναι πολύ σημαντικό λοιπόν και ευκολότερο, μέσα από τις εικαστικές δραστηριότητες, να ενισχυθεί η αυτοπεποίθηση του παιδιού από τη μικρή ηλικία, όπου δομείται η προσωπικότητα, παρά να προσπαθούμε αργότερα να τονώσουμε τη μειωμένη αυτοεικόνα, κάτι που είναι σαφώς δυσκολότερο.

Επίσης, πρέπει να τονιστεί, η ιδιαίτερη σημασία που αποδίδουν οι παιδοψυχολόγοι στη διάγνωση και τη θεραπεία των ψυχολογικών και συναισθηματικών προβλημάτων, μέσα από την ερμηνεία των καλλιτεχνικών δημιουργιών (κυρίως της ζωγραφικής), των μικρών παιδιών.

γ) Κοινωνικός Τομέας

Κάθε παιδί, όπως και κάθε ενήλικας, είναι ένα μοναδικό άτομο και έχει τη δική του προσωπικότητα. Ένας από τους στόχους της αγωγής είναι η κοινωνικοποίηση των παιδιών, με ταυτόχρονη καλλιέργεια και διατήρηση της ατομικότητας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους.

Η συμμετοχή των παιδιών στις εικαστικές δραστηριότητες τα βοηθά να γνωρίσουν τον εαυτό τους και τους άλλους. **Τα έργα τους είναι μοναδικά και έχουν την προσωπική τους σφραγίδα και ταυτότητα. Το γεγονός αυτό τα ικανοποιεί και ενισχύει την αίσθηση της μοναδικότητάς τους. Συγχρόνως, καθώς γνωρίζονται μεταξύ τους, μαθαίνουν σταδιακά πως να αλληλεπιδρούν θετικά και να μπορούν να μοιράζονται κάποια πράγματα.**

Μέσα από τη συνεργασία και την εφαρμογή των κανόνων λειτουργίας κάθε εργαστηρίου ή γωνιάς, αποκτούν κοινωνική συμπεριφορά και διαπιστώνουν ότι τους αρέσει να είναι μέλη μιας

ομάδας. Σιγά – σιγά μαθαίνουν να συνεργάζονται, να περιμένουν υπομονετικά τη σειρά τους, να ακούν τις προτάσεις των άλλων, να σέβονται τα έργα και τις απόψεις τους. Αποκτούν καλές συνήθειες, καθώς αναλαμβάνουν την ευθύνη για την καθαριότητα του χώρου και την τακτοποίηση των υλικών που χρησιμοποίησαν.

δ) Νοητικός Τομέας

Η γνώση δεν μπορεί να κατακτηθεί εάν διαχωριστεί από την πράξη, υποστηρίζει ο Dewey, που η διδακτική του αρχή «**Μάθηση μέσα από την πράξη**» (Learning by doing), αποτέλεσε τη βάση για τη διαμόρφωση των παιδαγωγικών προγραμμάτων πολλών σχολείων. **Η πράξη χαρακτηρίζει τις εικαστικές δραστηριότητες στο μεγαλύτερο μέρος τους, γι' αυτό η σύγχρονη παιδαγωγική τούς δίνει το προβάδισμα απέναντι σε άλλες δραστηριότητες** (Alberti ΑΙ, 1986, σελ 38).

Αντίθετη με το πνεύμα της «νοησιарχικής αγωγής» και απόλυτα σύμφωνη με το ολιστικό πρότυπο ανάπτυξης, η εικαστική δραστηριότητα αποτελεί παράδειγμα ολοκληρωμένης παιδείας.

Σύμφωνα με τον Piaget, «η γνώση δε μεταβιβάζεται στο παιδί με τη βοήθεια του προφορικού λόγου, αλλά οικοδομείται μέσα από τις κινητικές πράξεις του παιδιού πάνω στα αντικείμενα και στις καταστάσεις, που σταδιακά εσωτερικεύονται και μετατρέπονται σε νοητικά σχήματα. Η σκέψη των παιδιών της προσχολικής ηλικίας είναι προσανατολισμένη προς τη δραστηριότητα και σε ένα μεγάλο μέρος της είναι μη λεκτική» (Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο, 1994, σελ 12).

Πρέπει να σημειωθεί ακόμη ότι οι εικαστικές δραστηριότητες είναι για το παιδί ταυτόσημες με το παιχνίδι, γιατί εμπεριέχουν τα βασικά χαρακτηριστικά του παιχνιδιού που είναι:

- ✓ Η απουσία συγκεκριμένου σκοπού
- ✓ Η χαρά και η ευχαρίστηση που προκαλείται σ' αυτόν που παίζει
- ✓ Ο συνδυασμός του ενδιαφέροντος, της διάθεσης με τη μάθηση

Εφόσον λοιπόν οι εικαστικές δραστηριότητες είναι για το παιδί «παιχνίδι», ως παιχνίδι συντελούν απεριόριστα στην ενεργή και δημιουργική μάθηση.

Τέλος, η διαδικασία της μετατροπής των εμπειριών και των σκέψεων του παιδιού σε καλλιτεχνικές δημιουργίες συντελεί στην ανάπτυξη πολλών πνευματικών ικανοτήτων και γνώσεων, όπως:

- ✓ Η ανάπτυξη της κρίσης και της σκέψης (το παιδί πρέπει να κάνει επιλογές, να αποφασίσει τι θα φτιάξει, με ποια μέθοδο, με ποια μέσα και υλικά, πώς θα οργανώσει τη δουλειά του.)
- ✓ Η συγκέντρωση της προσοχής και η ανάπτυξη της παρατηρητικότητας (ικανότητες απαραίτητες για τη δημιουργία των έργων.)
- ✓ Η επιμονή και η υπομονή που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του έργου.
- ✓ Η επινόηση λύσεων των προβλημάτων που παρουσιάζονται και η εμπλοκή σε καινούργιες πράξεις (π.χ. πώς θα στηρίξει το κεφάλι της κούκλας, πώς θα φτιάξει το χρώμα που θέλει, πώς θα στεγνώσει πιο γρήγορα το χρώμα κτλ.)
- ✓ Η κατανόηση της σχέσης αιτίας – αποτελέσματος (π.χ. αντιλαμβάνεται ότι η ζύμη

έγινε πολύ μαλακιά, επειδή έριξε πολύ νερό.)

- ✓ Ο εμπλουτισμός των γνώσεων σχετικά με τις ιδιότητες, τις χρήσεις και το χειρισμό ποικίλων υλικών, αντικειμένων και εργαλείων.
- ✓ Η άσκηση των αισθήσεων (οι περισσότερες εικαστικές δραστηριότητες είναι πολυαισθητηριακές.)
- ✓ Η κατάρκτηση των εννοιών του χώρου όπως: από πάνω, από κάτω, δίπλα, ανάμεσα, δεξιά, αριστερά και του χρόνου όπως: εξέλιξη στο χρόνο, παρόν, παρελθόν, μέλλον κτλ.
- ✓ Η κατανόηση διαφόρων προμαθηματικών εννοιών (π.χ. ταξινομήσεις, μεγέθη, αντιστοιχίες, διατάξεις αντικειμένων κτλ.)
- ✓ Η ανάπτυξη του λόγου (δίνονται συνεχώς άπειρες ευκαιρίες για γλωσσική αλληλεπίδραση και εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους.)

ε) Δημιουργικότητα

Οι εικαστικές δραστηριότητες δίνουν στα παιδιά πολλές δυνατότητες για εκτόνωση και καλλιέργεια της δημιουργικότητάς τους.

Τα έργα των μικρών παιδιών είναι αληθινά και μοναδικά και αποτελούν μια διέξοδο στη δημιουργικότητά τους που στην προσχολική ηλικία υπάρχει στο μέγιστο βαθμό.

Μέσω των εικαστικών δραστηριοτήτων καλλιεργούνται διάφορες χρήσιμες για τη ζωή δεξιότητες, καθώς και ικανότητες για:

- ✓ Έρευνα και ανακάλυψη, (όταν το παιδί βρίσκει ένα καινούργιο τρόπο κατασκευής, κάνει μια δημιουργική πράξη, όποιος κι αν είναι ο βαθμός νοημοσύνης του).
- ✓ Ενεργητικό πειραματισμό και εφεύρεση.
- ✓ Ανάπτυξη της φαντασίας
- ✓ Διαφορετική οπτική των πραγμάτων του περιβάλλοντος
- ✓ Συνδυασμό διαφόρων πραγμάτων, προκειμένου να φτιαχτεί κάτι καινούργιο και μοναδικό, δηλαδή για πρωτότυπη σκέψη.

1.2 Μέθοδοι εφαρμογής των εικαστικών δραστηριοτήτων – Ο ρόλος του παιδαγωγού

Η οργάνωση του εργαστηρίου εικαστικών δραστηριοτήτων πρέπει να είναι τέτοια, ώστε να διευκολύνει τον/την παιδαγωγό στο σχεδιασμό και την υλοποίησή τους. Το εργαστήριο είναι ένας χώρος πειραματισμού και διερεύνησης, προσιτός στα παιδιά και εφοδιασμένος με τα κατάλληλα για την ηλικία τους υλικά.

Ο/η παιδαγωγός λαμβάνοντας υπόψη του/της το αναπτυξιακό επίπεδο, τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα, τις εμπειρίες και τις ιδιαιτερότητες που έχουν τα παιδιά της τάξης του, καλείται να εφαρμόσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εικαστικής αγωγής και να εξασφαλίσει τις απαραίτητες συνθήκες και προϋποθέσεις υλοποίησής του.

Οι εικαστικές δραστηριότητες θα πρέπει να είναι οργανωμένες έτσι, ώστε:

- 1** Να παρέχονται ως προτάσεις από τον/την παιδαγωγό και όχι ως συνταγές, ώστε να επιτρέπουν την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών.
- 2** Να επιτρέπουν στα παιδιά να εκφράζονται προσωπικά.
- 3** Να παρέχονται αρκετές αλλά όχι πολλές επιλογές υλικών.
- 4** Να δίνεται σημασία όχι τόσο στο αποτέλεσμα και στο τελικό έργο αλλά και στη συμμετοχή και στην ανιχνευτική πορεία του παιδιού.
- 5** Να υπάρχουν γενικά αποδεκτοί κανόνες και να τηρούνται.
- 6** Να πηγάζουν από την εσωτερική επιθυμία και από το ενδιαφέρον του παιδιού.
- 7** Να είναι ανάλογες με το επίπεδο ανάπτυξης των παιδιών (ηλικιακό και ατομικό) και να «εξασφαλίζουν» πετυχημένα αποτελέσματα.
- 8** Να ενθαρρύνουν την ολοκληρωμένη και ποιοτική συμμετοχή του παιδιού στο έργο του.
- 9** Να παρέχονται μέσα σ' ένα ελκυστικό περιβάλλον μάθησης.

1. Οι εικαστικές δραστηριότητες να παρέχονται ως προτάσεις από τον/την παιδαγωγό και όχι ως συνταγές, έτσι ώστε να επιτρέπουν την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών. Ο/η παιδαγωγός οφείλει να εφοδιάζει τα παιδιά με υλικά και να τα προτρέπει ώστε να ασχολούνται και να δημιουργούν τα δικά τους έργα. Η φαντασία των παιδιών βρίσκεται στο μέγιστο βαθμό της σ' αυτή την περίοδο. Όταν δε δίνουμε οδηγίες, βρίσκουν μη συμβατούς, πρωτότυπους τρόπους χρήσης των εργαλείων και των υλικών και φτάνουν μόνα τους σε δικές τους ανακαλύψεις μέσα από πειραματισμούς.

Για παράδειγμα, αν εφοδιάσουμε τα παιδιά με μπογιές και ξυλάκια από παγωτά και χαρτί και τα προτρέψουμε να κάνουν κάτι με αυτά τα υλικά, είναι πιθανό:

- ✓ Να βάψουν τα ξυλάκια ολόκληρα με ένα χρώμα το καθένα.
- ✓ Να κάνουν στάμπες πάνω τους με τα δακτυλικά τους αποτυπώματα.
- ✓ Να τα χρησιμοποιήσουν σαν πινέλα.
- ✓ Να κάνουν τυπώματα σε χαρτί σταμπάροντας με το πλατύ τους μέρος.

Όποια κι αν είναι η επιλογή τους, αποτελεί μια νέα τεχνική γι' αυτά, δική τους ανακάλυψη και δημιουργία. Τα παιδιά εκφράζονται δημιουργικά, όταν τους το επιτρέπουμε, όταν τους δίνουμε τη δυνατότητα να αποφασίσουν τι θα φτιάξουν, πώς θα το φτιάξουν και πώς θα είναι όταν τελειώσει. Στα αναποφάσιστα παιδιά, εφόσον διαπιστώσουμε ότι αγχώνονται και ζητούν ή χρειάζονται πραγματικά καθοδήγηση, την προσφέρουμε με έμμεσο τρόπο, μέχρι να ενεργοποιηθεί η δημιουργικότητά τους.

2. Να επιτρέπουν στα παιδιά να εκφράζονται προσωπικά. Βασικός παιδαγωγικός σκοπός των εικαστικών δραστηριοτήτων είναι να καλλιεργηθεί και να προωθηθεί η ανάπτυξη της ιδιαίτερης προσωπικότητας και μοναδικότητας του κάθε παιδιού. Ο/η παιδαγωγός παροτρύνει τα

παιδιά ώστε να επιλέγουν τρόπους προσωπικής έκφρασης. Μετά από μια επίσκεψη, π.χ. στη λαϊκή αγορά, ενθαρρύνονται να φτιάξουν ένα έργο δικής τους επιλογής, σχετικό με την πρόσφατη εμπειρία τους, τόσο όσο αφορά το θέμα όσο και τα υλικά. Έτσι, κάποιος μπορεί να πλάσει φρούτα από πλαστελίνη, κάποια άλλα να ζωγραφίσουν ό,τι τους εντυπωσίασε περισσότερο στη λαϊκή αγορά, (για παράδειγμα, ο μανάβης ή τα τελάρα με τα φρούτα και τα λαχανικά και μερικά άλλα να κόψουν φρούτα από περιοδικά και κάνουν κολάζ). Έτσι, το κάθε παιδί εκφράζεται με το δικό του προσωπικό τρόπο. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι ακόμη και σήμερα συναντώνται πρακτικές στους παιδικούς σταθμούς, όπως:

- ✓ Η μίμηση ή η αντιγραφή έργων του/της παιδαγωγού ή άλλων προσώπων.
- ✓ Το γέμισμα έτοιμου περιγράμματος ενός φωτοτυπημένου σχεδίου.

Αυτές οι δραστηριότητες, ενώ προτείνονται ως δημιουργικές, συμβάλλουν στο ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα, δηλαδή ανακόπτουν την προσωπική δημιουργία και έκφραση και εμποδίζουν την ανάπτυξη της φαντασίας, καθοδηγώντας τα παιδιά σε συγκεκριμένες λύσεις, οι οποίες τις περισσότερες φορές είναι ακατόρθωτες και ανούσιες για παιδιά.

3. Να παρέχονται αρκετές, αλλά όχι πολλές επιλογές υλικών, επειδή η πληθώρα των υλικών με τα οποία πιθανόν ένας ευσυνείδητος και δημιουργικός παιδαγωγός επιδιώκει να οργανώσει τη γωνία εικαστικών, προκειμένου να εξασφαλίσει τροφή για τη φαντασία των παιδιών, συνήθως φέρνει τα αντίθετα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα. Τα παιδιά κουράζονται και μπερδεύονται, όταν βρίσκονται μπροστά σε πολλές επιλογές. Τα υλικά δεν πρέπει να είναι ούτε πολλά αλλά ούτε και λίγα, πρέπει να είναι τόσα, ώστε ούτε να δυσκολεύουν τα παιδιά, προκειμένου να διαλέξουν, ούτε όμως να τους στερούν τη δυνατότητα να εκφραστούν. Επίσης, πρέπει να είναι ταξινομημένα και τοποθετημένα σε διαφανή κουτιά και να ανανεώνονται συχνά και με τη συμμετοχή των παιδιών, για να διατηρείται το ενδιαφέρον τους.

4. Να δίνεται σημασία όχι τόσο στο αποτέλεσμα, στο τελικό έργο, αλλά στη συμμετοχή και στην ανιχνευτική πορεία του παιδιού. Τα μικρά παιδιά ενδιαφέρονται κυρίως για τη διαδικασία και την ικανοποίηση που παίρνουν από τη δράση και τη συμμετοχή τους και όχι από το τελικό αποτέλεσμα. Η εξερεύνηση, ο πειραματισμός και η αλληλεπίδραση με τα υλικά, προσελκύουν το παιδί αυτής της ηλικίας, το κινητοποιούν και το ωθούν σε δράση. Μεγαλώνοντας, αρχίζουν να επιδιώκουν πιο συγκεκριμένα αποτελέσματα, τους ενδιαφέρει το σχήμα, το μέγεθος, η τοποθέτηση, η επιλογή του χρώματος.

Ο/η παιδαγωγός πρέπει να γνωρίζει πως τα παιδιά μπορεί να στραφούν προς τη συμμετοχή, προς το αποτέλεσμα, αλλά μπορεί να στραφούν και στα δύο. Ο ρόλος του/της εδώ πρέπει να είναι διακριτικός και εξισορροπητικός, δηλαδή δεν πρέπει να πιέζει τα παιδιά για τελειωμένα έργα, υποτιμώντας την αξία της διαδικασίας, αλλά ούτε να τα προσανατολίζει σε δραστηριότητες που δεν τελειώνουν ποτέ, με το να αλλάζουν συχνά στόχους και να δημιουργούν την αίσθηση του χάους και της προχειρότητας.

5. Να υπάρχουν γενικά αποδεκτοί κανόνες και να τηρούνται απ' όλους, επειδή η ύπαρξή

τους και η επιμονή στην εφαρμογή τους παίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην οργάνωση των εικαστικών δραστηριοτήτων. Ο/η παιδαγωγός συναποφασίζει με τα παιδιά για τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται κατά την υλοποίηση των εικαστικών δραστηριοτήτων. Πρέπει να συζητηθεί και να κατανοηθεί η αναγκαιότητα τους και ο τρόπος εφαρμογής τους και να γίνουν αποδεκτές οι συνέπειες της μη τήρησής τους. Μερικοί απ' αυτούς τους κανόνες είναι οι παρακάτω:

- ✓ Μοιραζόμαστε τα υλικά.
- ✓ Σεβόμαστε τις δημιουργίες και τον τρόπο δουλειάς των άλλων (ο καθένας μπορεί να δημιουργήσει ό,τι θέλει και όπως το επιθυμεί).
- ✓ Χρησιμοποιούμε με το σωστό τρόπο τα εργαλεία και τα υλικά, μαθαίνουμε πως να πλένουμε σωστά τα πινέλα, πως τα τοποθετούμε για να μη χαλάνε, δεν τρώμε την κόλλα, κ.ά.
- ✓ Χρησιμοποιούμε μόνο ό,τι χρειαζόμαστε. Δεν κάνουμε σπατάλη του υλικού, όπως της μπογιάς, της κόλλας, του χαρτιού, κ.ά. αλλά λογική χρήση, χωρίς βέβαια να φτάνουμε στη μιζέρια και στην τσιγγουνιά.
- ✓ Τακτοποιούμε τα υλικά στη θέση τους και καθαρίζουμε το χώρο που λερώσαμε.
- ✓ Πλένουμε τα χέρια μας μετά το τέλος των εικαστικών δραστηριοτήτων.

Οι παραπάνω κανόνες είναι ενδεικτικοί, φυσικά μπορούν να προστεθούν κι άλλοι ή να τροποποιηθούν οι υπάρχοντες, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε κάθε τάξη. Πρέπει όμως να προσέχουμε, ώστε να μην οδηγηθούμε στο άλλο άκρο, που είναι η αυστηρή πειθαρχία και η καταπίεση, γιατί κάτω από τέτοιες συνθήκες καταστρέφεται το ευχάριστο παιδαγωγικό κλίμα, που είναι απαραίτητο για τη διεξαγωγή των εικαστικών δραστηριοτήτων.

6. Η ενασχόληση με τις κατάλληλες δραστηριότητες πηγάζει από την εσωτερική επιθυμία και τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Ένας από τους προβληματισμούς που προκύπτει κατά την υλοποίηση των εικαστικών δραστηριοτήτων είναι μέχρι ποιο βαθμό πρέπει να επαινούμε και να επιβραβεύουμε τα παιδιά για τα δημιουργήματά τους. Δεν είναι απαραίτητο ο/η παιδαγωγός να επαινεί και να ανταμείβει τα παιδιά για το τελικό έργο τους. Μια τέτοια αντιμετώπιση συχνά αποδεικνύεται πως μειώνει το πραγματικό ενδιαφέρον των παιδιών, γιατί συμπεραίνουν ότι πρέπει να δημιουργήσουν κάτι «ωραίο», για να κερδίσουν τον έπαινο του/της παιδαγωγού και να έχουν κάποια απολαβή συναισθηματική ή υλική, π.χ. ένα φιλί, ένα χάδι, ένα αυτοκόλλητο κ.ά.

Ο/η παιδαγωγός, που θέλει να παροτρύνει τα παιδιά μπορεί να τα επαινέσει για τη συμμετοχή και την προσπάθειά τους ή για κάποια συγκεκριμένα στοιχεία των έργων τους. Η καλλιτεχνική δραστηριότητα των παιδιών πρέπει να προέρχεται από την εσωτερική τους ανάγκη και επιθυμία για έκφραση και όχι για να προκληθεί ο έπαινος ή η ανταμοιβή απ' τον/την παιδαγωγό.

7. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες να είναι ανάλογες με το επίπεδο ανάπτυξης των παιδιών (ηλικιακό και ατομικό) και να εξασφαλίζουν «πετυχημένα» αποτελέσματα. Όταν τα

μικρά παιδιά αποτυγχάνουν σε μια συγκεκριμένη δραστηριότητά τους, βιώνουν αυτή την αποτυχία σαν συνολική προσωπική αποτυχία και απογοητεύονται. Αντίθετα, τα συναισθήματα επιτυχίας και ικανότητας οδηγούν σε θετική αυτοεικόνα. Είναι πολύ σημαντικό να προλάβουμε καταστάσεις απογοήτευσης σ' αυτές τις ηλικίες, προσέχοντας ιδιαίτερα να μην προτείνουμε «δύσκολες» δραστηριότητες.

Η σωστή επιλογή των προτεινόμενων δραστηριοτήτων προϋποθέτει:

- ✓ Πλήρη γνώση των τυπικών σταδίων ανάπτυξης των παιδιών κάθε ηλικίας.
- ✓ Πλήρη γνώση του αναπτυξιακού επιπέδου της συγκεκριμένης τάξης.
- ✓ Πλήρη γνώση των ατομικών δυνατοτήτων κάθε παιδιού.
- ✓ Ικανοποιητική γνώση της φύσης της τέχνης.

Εάν η επιλογή των προτεινόμενων δραστηριοτήτων γίνει με βάση τις παραπάνω προϋποθέσεις, τότε ο/η παιδαγωγός πιθανότατα θα έχει εξασφαλίσει την επιτυχία των δραστηριοτήτων των παιδιών και θα έχει ενισχύσει την εμπιστοσύνη στον εαυτό τους.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως είναι επίσης σημαντικό οι προτεινόμενες δραστηριότητες να μην είναι ούτε ιδιαίτερα εύκολες, γιατί τότε τα αποτελέσματα θα είναι επίσης αρνητικά (πλήξη, αδιαφορία και απαξία των παιδιών).

8. Να ενθαρρύνουν την ολοκληρωμένη και ποιοτική συμμετοχή του παιδιού. Κατά τη διάρκεια των εικαστικών δραστηριοτήτων ο/η παιδαγωγός έχει διακριτική αλλά ουσιαστική παρουσία στο χώρο του εργαστηρίου. Ο ρόλος αυτός είναι πιο δύσκολος από ό,τι ίσως φαίνεται αρχικά, γιατί απαιτεί λεπτούς χειρισμούς. Ο/η παιδαγωγός δεν επιβάλλει δραστηριότητες, ούτε δίνει συνταγές και δεσμευτικές οδηγίες που αποθαρρύνουν τη δημιουργικότητα, όπως τονίσαμε και προηγουμένως, αλλά φροντίζει να μη δίνει στα παιδιά την αίσθηση ότι είναι μόνα τους, γιατί πολλά απ' αυτά θέλουν να νιώθουν τον/την παιδαγωγό δίπλα τους ή επιζητούν κάποια καθοδήγηση, καθώς η συχνή επινόηση ιδεών και η λήψη αποφάσεων τούς προκαλεί κούραση και αμηχανία.

Ο/η παιδαγωγός λοιπόν είναι παρών/ούσα και ενθαρρύνει ανάλογα με την εκτίμησή του/της τη συμμετοχή των παιδιών. Για να ενθαρρύνει την ολοκληρωμένη συμμετοχή τους, τους δίνει άφθονο χρόνο, ώστε να μη νιώσουν πίεση. Κάποια παιδιά τελειώνουν βιαστικά το έργο τους, κάποια άλλα το αφήνουν μισοτελειωμένο και δεν είναι ικανά να ολοκληρώσουν μια δραστηριότητα. Ο/η παιδαγωγός τα προτρέπει, διακριτικά να τελειώσουν αυτό που άρχισαν και να μη βιάζονται. Μπορεί για παράδειγμα να παρέμβει λέγοντας: «Τι άλλο θα μπορούσες να προσθέσεις στο κολάζ σου; Έχεις πολύ χρόνο και αρκετά υλικά μπροστά σου». Το παιδί θα αποφασίσει εάν θα δεχτεί ή θα απορρίψει την πρόταση του/της παιδαγωγού. Αυτό που μας ενδιαφέρει, είναι η δημιουργία μιας ατμόσφαιρας αποδοχής, που να προάγει τη δημιουργική έκφραση.

9. Να παρέχονται μέσα σ' ένα ελκυστικό περιβάλλον μάθησης. Ο/η παιδαγωγός πρέπει να βοηθά με διάφορους τρόπους την αισθητηριακή ευαισθητοποίηση των παιδιών. Πρέπει να φροντίζει συνεχώς να οργανώνει ένα αισθητικά όμορφο περιβάλλον, πλούσιο σε ερεθίσματα, που να μπορεί να διεγείρει τις αισθήσεις των παιδιών και να τα οδηγεί σε δημιουργική έκφραση.

Πρέπει να προσέχει την παρουσία του/της ως αισθητικό πρότυπο, καθώς και τη δημιουργία ελκυστικής ατμόσφαιρας, τόσο όσον αφορά στην οργάνωση μιας όμορφης αισθητικά και πλούσιας αισθητηριακά αίθουσας, όσο και στην οργάνωση αισθητηριακών εμπειριών έξω από το χώρο της τάξης (επισκέψεις σε μουσεία, εκθέσεις, καλλιτεχνικά δρώμενα, εκδρομές στη φύση).

1.3 Οργάνωση Εργαστηρίου Εικαστικών

Η οργάνωση των εικαστικών εργαστηρίων είναι από τις πιο σημαντικές παραμέτρους για την επιτυχία των εικαστικών δραστηριοτήτων και για την επίτευξη των στόχων της εικαστικής αγωγής.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αυθόρμητη και ελεύθερη έκφραση των παιδιών είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος ελκυστικού, πλούσιου σε ερεθίσματα που επιδέχεται παρεμβολές και μετατροπές. Ο χώρος πρέπει να είναι έτσι διαμορφωμένος, ώστε τα παιδιά να μπορούν να τον διαμορφώσουν σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες των δραστηριοτήτων τους. Είναι απαραίτητη η συμμετοχή των παιδιών στη διακόσμηση αλλά και η εξασφάλιση της λειτουργικότητας του χώρου, για να νιώθουν άνετα, να παίρνουν πρωτοβουλίες και να αισθάνονται το χώρο δικό τους, γεγονός που προάγει την υπευθυνότητα και διεγείρει τις δημιουργικές δυνάμεις που οδηγούν στη δημιουργική έκφραση.

Η παροχή ερεθισμάτων είναι απαραίτητη, για να κεντρίζουν το ενδιαφέρον των παιδιών δημιουργώντας τους βιώματα και ωθώντας τα στη δημιουργική έκφραση αυτών των βιωμάτων, μέσω των εικαστικών δραστηριοτήτων.

**«Κατασκευή σκηνικών σε χαρτόνι οντουλέ»
Ομαδική δραστηριότητα.**

Οι επισκέψεις σε διάφορους επαγγελματικούς χώρους, στα μουσεία και τη φύση η δημιουργική παρατήρηση και η προσωπική αλληλεπίδραση μέσω της εξερεύνησης, του πειραματισμού και, γενικότερα, μέσω των αισθήσεων (βλέπω και παρατηρώ, νιώθω με την αφή το χρώμα το σχήμα τον όγκο, π.χ. ενός κουκουναριού ή ενός φλοιού, ενός γλυπτού ή ενός πίνακα ζωγραφικής) δημιουργούν βιώματα, τα οποία μετά θα εκφραστούν εικαστικά.

Η διαδικασία όμως δεν τελειώνει εδώ, με την ολοκλήρωση του έργου. Τις περισσότερες φορές τα παιδιά έχουν ανάγκη να αλληλεπιδράσουν με το έργο τους, να το χρησιμοποιήσουν, για να εκφραστούν και με άλλους τρόπους. Έχουν ανάγκη να το εμψυχώσουν και να εκφραστούν μέσα απ' αυτό οδηγούμενα, π.χ. σ' ένα θεατρικό παιχνίδι ή στο πλάσιμο μιας ιστορίας.

Τέτοιες διαδικασίες ο/η παιδαγωγός οφείλει να τις ενθαρρύνει και μάλιστα να τις προκαλεί, πολλές φορές, γιατί οι διαδικασίες είναι ενιαίες, έχουν συνέχεια, το επηρεάζουν και τις επηρεάζει ωθώντας το στη δράση.

Στο παραπάνω παράδειγμα, οι διαδικασίες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν και αντίστροφα. Οι ανάγκες ολοκλήρωσης ενός θεατρικού παιχνιδιού ή η αφήγηση μιας ιστορίας οδηγούν στην εικαστική έκφραση, π.χ. κατασκευή κοστούμιών και σκηνικών ή εικονογράφηση της ιστορίας.

Γι' αυτό ο/η παιδαγωγός θα πρέπει να εφευρίσκει και να παρέχει ερεθίσματα στα παιδιά και να εκμεταλλεύεται και τα ερεθίσματα που παρέχουν τα ίδια τα παιδιά.

Αντίγραφα από πίνακες, αντίγραφα γλυπτών, περίεργα αντικείμενα, εικόνες, φωτογραφίες, σλαιντς είναι απαραίτητα για την ευαισθητοποίηση και διέγερση των δημιουργικών δυνάμεων των παιδιών.

Η εικαστική αγωγή δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά μέσο, στα πλαίσια της διαδικασίας της αγωγής. Ως εκ τούτου, η επαφή και η ενασχόληση των παιδιών με τις εικαστικές τέχνες γίνεται μέσω μηχανισμών, όπου είναι γνώριμοι στο παιδί.

Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας συναντούν και οικειοποιούνται την τέχνη μέσα από το παιχνίδι. Έτσι και αλλιώς το παιχνίδι για τα παιδιά είναι το μέσο γνωριμίας και κατανόησης του κόσμου.

Στόχος μας είναι να κάνουμε όσο πιο ενδιαφέρον γίνεται το εικαστικό παιχνίδι για να νιώσουν και την ικανοποίηση της ελεύθερης έκφρασης και δημιουργίας.

Η κατάλληλη οργάνωση των εικαστικών δραστηριοτήτων πρέπει να παρέχει στα παιδιά τις εξής δυνατότητες:

- Τη δυνατότητα ευαισθητοποίησής τους με την παροχή των κατάλληλων ερεθισμάτων.
- Τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης μέσω του παιχνιδιού με τα αντικείμενα και τα υλικά του εργαστηρίου.
- Τη δυνατότητα ελεύθερης εικαστικής έκφρασης μέσω της προσωπικής επιλογής και χρήσης των υλικών.
- Τη δυνατότητα εκμάθησης νέων τεχνικών ως μέσα που θα διευκολύνουν το παιδί να εμπλουτίσει και να ολοκληρώσει το έργο του.
- Τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης με το εικαστικό έργο, το οποίο αποτελεί ένα ζωντανό κομμάτι του δημιουργού του, που δεν πρέπει να περιοριστεί σ' ένα απλό έκθεμα και μόνο.

Τα παιδιά μπορούν να εργαστούν ατομικά και ομαδικά. Και οι δύο τρόποι εργασίας έχουν πλεονεκτήματα και είναι απαραίτητο να δίνονται ευκαιρίες για την πραγματοποίηση και των δύο. Είναι απαραίτητο να εναλλάσσονται και τα ερεθίσματα αλλά και οι τρόποι εργασίας για να υπάρχει ποικιλία και να διατηρείται το ενδιαφέρον των παιδιών ζωηρό.

«Ζωγραφίζουμε όρθιοι με τα δάκτυλα με πλαστικά χρώματα».

«Κι εμείς ζωγραφίζουμε όρθιοι με ρολά και τέμπλες».

Πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζει η οργάνωση των εικαστικών δραστηριοτήτων με τη **μέθοδο των παράλληλων εργαστηρίων**. Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο δημιουργούνται δύο ξεχωριστοί χώροι εργασίας, όπου διεξάγονται ταυτόχρονα δύο δραστηριότητες είτε παρεμφερείς (ζωγραφική – τύπωμα) είτε η ίδια η δραστηριότητα με διαφορετικά υλικά (ζωγραφική με πινέλο – ζωγραφική με λαδοπαστέλ).

Τα παράλληλα εργαστήρια μπορούν να λειτουργήσουν είτε ομαδικά είτε ατομικά. Στα ατομικά το κάθε παιδί ασχολείται με το δικό του έργο. Τα ομαδικά μπορούν να λειτουργήσουν είτε ανεξάρτητα (ένα ομαδικό θέμα το κάθε εργαστήριο) είτε έχοντας εξάρτηση το ένα από το άλλο (κάθε εργαστήριο έχει αναλάβει να ολοκληρώσει από ένα ή περισσότερα στοιχεία, προκειμένου να ολοκληρωθεί ένα έργο).

Το μεγάλο πλεονέκτημα των παράλληλων εργαστηρίων είναι ότι κάθε παιδί που τελειώνει την εργασία του σ' ένα εργαστήριο, έχει τη δυνατότητα, αν το θέλει, να ενταχθεί και να δουλέψει στο άλλο εργαστήριο, με αποτέλεσμα το κάθε παιδί να έχει δουλέψει σ' όλα τα παράλληλα εργαστήρια.

1.4 Το χρωμάτισμα έτοιμων σχεδίων είναι δημιουργική έκφραση:

Πολλές φορές τελειώνοντας μια «καλλιτεχνική» δραστηριότητα στον παιδικό σταθμό βλέπουμε τόσες ίδιες εργασίες, όσα είναι και τα παιδιά που συμμετείχαν στην ομάδα (είκοσι μισοχρωματισμένα παπάκια, που στην καλύτερη περίπτωση έχουν διαφορετικά χρώματα, που αντιστοιχούν σε είκοσι παιδάκια). Ακόμη και σήμερα οργάνωνονται τέτοιου είδους δραστηριότητες από κάποιους παιδικούς σταθμούς, οι οποίοι είναι εφοδιασμένοι και με βιβλία που παρέχουν προσχεδιασμένες εικόνες, τις οποίες καλούνται τα παιδιά προσχολικής ηλικίας να χρωματίσουν. Τόσο εκτιμούνται τέτοιου είδους βιβλία, που πολλές φορές προτείνονται στους γονείς να τα αγοράσουν απ' το εμπόριο για το σπίτι, για να περνούν τα παιδιά «δημιουργικά» την ώρα τους.

Το ερώτημα είναι, περνούν άραγε δημιουργικά την ώρα τους τα παιδιά, ασχολούμενα με τέτοιου τύπου δραστηριότητες; Η απάντηση είναι **ασφαλώς όχι**. Αντίθετα συρρικνώνουν και καταστρέφουν σταδιακά τη δημιουργικότητα, αφαιρώντας από τα παιδιά κάθε είδους πρωτοβουλία, απομακρύνοντας τα από κάθε επιθυμία δημιουργικής έκφρασης, ναρκώνοντας τη φαντασία και τον αυθορμητισμό τους.

Το παιδί της προσχολικής ηλικίας βιώνει πρωτόγνωρες εμπειρίες, τις οποίες εκφράζει μέσα και από τις εικαστικές δραστηριότητες πολύ πιο άνετα από το λόγο. Η έμφυτη περιέργειά του και η ζωντανή φαντασία του το

«Εμένα μου αρέσει ο πολύχρωμος λαγός και ακόμη περισσότερο μου αρέσει να φτιάχνω το δικό μου λαγό.»

οδηγούν στη μετάπλαση των βιωμάτων του σε παραστατικές εικόνες, γεγονός που του προσφέρει την ικανοποίηση και τη συναισθηματική εκτόνωση της δημιουργικής έκφρασης, διαδικασία που παρεμποδίζεται με τη στείρα αναπαραγωγή ή την ολοκλήρωση ενός έτοιμου σχεδίου.

Επιπλέον, μη έχοντας ακόμη ωριμάσει η λεπτή κινητικότητα του παιδιού και μη έχοντας ακόμη κατακτηθεί ο πλήρης μυϊκός έλεγχος των κινήσεών του, το παιδί αδυνατεί να ανταποκριθεί σε τέτοιου είδους εργασίες, με αποτέλεσμα να απογοητεύεται, συγκρίνοντας την εργασία του με τις εργασίες άλλων παιδιών ή του/της παιδαγωγού. Έτσι αποκτάει την πεποίθηση ότι είναι ανίκανο, ότι δεν τα καταφέρνει και δεν προσπαθεί πια σε οποιαδήποτε δραστηριότητα. Αποκτάει τη πεποίθηση ότι τέχνη είναι η πιστή αναπαραγωγή της πραγματικότητας και αφού δεν τα καταφέρνει, θεωρεί πως αυτές οι δραστηριότητες δεν είναι γι' αυτό. Μ' αυτό τον τρόπο έχουν μεγαλώσει πολλές γενιές έχοντας για πάντα και από πολύ νωρίς κλείσει γι' αυτούς η πύλη του μαγικού κόσμου της τέχνης, είτε ως αποδέκτες είτε ως δημιουργοί.

Πολλά παιδιά στην αρχή, όταν τους δίνουμε έτοιμα σχέδια για χρωμάτισμα, κάνουν μια μικρή προσπάθεια και μετά γυρίζουν τη σελίδα από την πίσω πλευρά της που είναι κενή και ζωγραφίζουν ελεύθερα. Υπάρχουν όμως και παιδιά, που έχουν πειστεί τόσο πολύ για την ανικανότητά τους, που όταν τους ζητηθεί να ζωγραφίσουν ελεύθερα, αρνούνται, παραπονούμενα, ότι δεν μπορούν ή ότι δεν ξέρουν. Σ' αυτή την περίπτωση, οι καλλιτεχνικές ανάγκες του παιδιού έχουν νεκρωθεί, γιατί τους έχει αφαιρεθεί η δυνατότητα να σχεδιάζουν και να αποφασίζουν τι θα κάνουν μια και ασχολούνται με αυστηρά καθοδηγούμενες εργασίες, όπου κάθε βήμα είναι συγκεκριμένο. Τα ελεύθερα έργα αυτών των παιδιών στερούνται φαντασίας και φαίνεται η αποτυχημένη προσπάθεια ν' αντιγράψουν τα πρότυπα, ακόμη και όταν δε τους ζητείται, τροποποιώντας το δικό τους τρόπο έκφρασης.

«Στο λευκό χαρτί διασκεδάζω πιο πολύ τη ζωγραφική.»

Είναι πολύ σημαντικό οι παιδαγωγοί προσχολικής ηλικίας να γνωρίζουν ότι η τέχνη είναι δημιουργική έκφραση και δεν είναι κάτι απαραίτητα αναγνωρίσιμο από τους άλλους. Γι' αυτό, στην τέχνη δεν υπάρχει σωστό και λάθος. Υπάρχει μόνο προσωπική έκφραση που είναι αποδεκτή, όποια κι αν είναι αυτή. Η δημιουργική έκφραση είναι ανάγκη του ανθρώπου και όχι μια διαδικασία για να γεμίσει ευχάριστα το κενό ενός χρόνου και να περάσει η ώρα.

Το μόνο που προσφέρουν αυτού του τύπου προσχεδιασμένες εργασίες είναι εξάσκηση στον έλεγχο των κινήσεων και στον οπτικοκινητικό συντονισμό, στόχοι που μπορούν να κατακτηθούν με άλλες δημιουργικές δραστηριότητες.

Πρέπει λοιπόν να **αποφεύγονται**:

- Το χρωμάτισμα έτοιμων σχεδίων.
- Η αντιγραφή και το κόψιμο έτοιμων σχεδίων.
- Η αντιγραφή έτοιμων προτύπων.
- Η ένωση σημαδιών και κουκίδων για τη δημιουργία μιας εικόνας.

Είναι πολύ σημαντικό να ενημερώνονται και να ευαισθητοποιούνται οι γονείς από τους/τις παιδαγωγούς για τη φύση της παιδικής τέχνης (Schirrmacher R., 1998, σελ. 25) και την αναγκαιότητα της δημιουργικής έκφρασης.

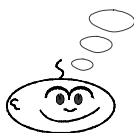
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Οι εικαστικές δραστηριότητες προσφέρουν ποικιλία ερεθισμάτων, συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην ψυχοκινητική, νοητική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών της προσχολικής ηλικίας, καθώς και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της φαντασίας.

Η οργάνωση των εικαστικών εργαστηρίων είναι απαραίτητο να δίνει στα παιδιά ευκαιρίες για ελεύθερη και δημιουργική έκφραση, να παρέχει πλούσια ερεθίσματα και επιλογή υλικών, να παρέχει δραστηριότητες σύμφωνες με τα βιώματα, τις επιθυμίες, τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο ανάπτυξης και να υποστηρίζεται η ολοκληρωμένη συμμετοχή τους.

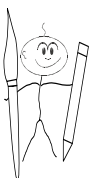
Είναι πολύ σημαντικό να δίνονται στα παιδιά ευκαιρίες να αλληλεπιδράσουν με τα έργα τους οδηγούμενα σε άλλες μορφές έκφρασης.

Μία συνηθισμένη πρακτική που πρέπει να αποφεύγεται είναι το χρωμάτισμα έτοιμων σχεδίων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να περιγράψεις τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιούσες έναν πίνακα ζωγραφικής ως ερέθισμα για μια εικαστική δραστηριότητα που απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.
2. Τι πληροφορίες θα έδινες στο γονιό ενός παιδιού που θα ήθελε να μάθει για την παιδική τέχνη;
3. Να περιγράψεις τη διαδοχή των φάσεων από τις οποίες περνάει η οργάνωση ενός εικαστικού εργαστηρίου.
4. Στον παιδικό σταθμό όπου κάνεις την πρακτική σου άσκηση συνηθίζουν να δίνουν στα παιδιά έτοιμα σχέδια για χρωμάτισμα. Να σχολιάσεις αυτού του είδους τις δραστηριότητες.

Προτεινόμενες εργασίες

1. Να παρατηρήσεις τη συμπεριφορά του παιδαγωγού καθώς και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί κατά την εφαρμογή των εικαστικών δραστηριοτήτων στον παιδικό σταθμό όπου κάνεις πρακτική άσκηση. Να καταγράψεις τις παρατηρήσεις σου συνοπτικά ή να αναλύσεις κάποια συμπεριφορά ή πρακτική (θετική ή αρνητική) που σου έκανε εντύπωση.
2. Να παρατηρήσεις και να σχολιάσεις την οργάνωση του εργαστηρίου εικαστικών στον παιδικό σταθμό όπου κάνεις την πρακτική σου.
3. Να παρατηρήσεις αν υπάρχουν στα ταμπλό της τάξης εργασίες των παιδιών πανομοιότυπες. Να προτείνεις και, εάν έχεις τη δυνατότητα, να εφαρμόσεις συγκεκριμένους τρόπους, για να γίνει η δραστηριότητα πιο δημιουργική.